

יש אומרים שמתים הללו היו בני אפרים שמנו לקץ גלות מצרים וטעו ויצאו קודם זמנם והרגום אנשי גת. ויש אומרים: אלו בני אדם שכפרו בתחית המתים (וקמו לתחיה שלא מן הדין אלא להיותם סימן לבית ישראל. רש"י). וי"א: אלו בני אדם שאין בהם לחלוחית של מצוה. וי"א: אלו בני אדם שחיפו את ההיכל כולו שקצים ורמשים. וי"א: אלו מתים שבבקעת דורא שהרגן נבוכדנצר.

דפים צ – צב

קצט. מהם המקראות שדרשו מהם ענין תחית המתים?

ונתתם ממנו תרומת ה' לאהרן הכהן (ר' יוחנן).
 וגם הקמתי את בריתי אתם לתת להם את ארץ כנען (ר' סימא).
 הנך שכב עם אבתיך וקם.... (רבן גמליאל ור' יהושע בן חנניה ורשב"י. ושאלו המינין: דלמא 'יקם העם וזנה...?').
 יחיו מתיך נבלתי יקומו, הקיצו ורננו שכני עפר כי טל אורת' טלך וארץ רפאים תפיל (רבן גמליאל. – 'ודלמא מתים שהחיה יחוקאל?').
 וחכך... דובב שפתי ישנים (רבן גמליאל. – 'ודלמא רחשי מרחשן שפוותיה?').
 אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם (רבן גמליאל).
 ואתם הדבקים בה"א חיים כלכם היום (רבן גמליאל עפ"י 'יש אומרים').
 הכרת תכרת (רבי עקיבא. ולר' ישמעאל דברה תורה כלשון בני אדם, והוא לומד מפעם נוספת שכתוב שם 'ונכרתה').
 ויציצו מעיר כעשב הארץ (כך אמרה קליאופטרא לר' מאיר).
 אני אמית ואחיה, מחצתי ואני ארפא.
 'או ישיר משה ובני ישראל (ר' מאיר).
 אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה (ר' יהושע בן לוי).
 קול צפיק נשאו קול יחדו ירננו (ר' חייא בר אבא א"ר יוחנן).
 יחי ראובן ואל ימת (רבא).
 ורבים מישני עפר יקיצו, אלה לחיי עולם... (רבינא).
 ואתה לך לקץ ותנוח ותעמד לגרלך לקץ הימין (רב אשי).
 שאול ועצר רחם... (ר' טבי בשם ר' יאשיה).

דף צג

- א. מה עלה באחריתם של חנניה מישאל ועזריה?
- ב. היכן היה דניאל בשעה שהשלכו חבריו לכבשן האש?
- ג. מה ארע ליהושע הכהן הגדול, ומדוע?
- ד. על מי נאמר שם עולם אתן לו?

א. לדברי רבי אליעזר, חנניה מישאל ועזריה מתו בעין הרע, מקנאת הבריות ותמיהתם על הצלתם. וכן אמר רב. לרבי יהושע, ברוק טבעו (כלומר מבושה. מפרשים). וכן אמר שמואל. וחכמים אומרים: עלו לארץ ישראל ונשאו נשים והולידו בנים ובנות. וכן אמר ר' יוחנן. [ויש אומרים שהיו סריסים עד סוף ימיהם (עפ"י רש"י). ויש אומרים שנתרפאו לאחר צאתם מן הכבשן].

ב. נבוכדנצר שלח את דניאל למקום אחר. לרב, הלך לכרות נהר גדול בטבריה (וי"ג בטורא – הר). שמואל אמר: להביא זרע אספסת. ורבי יוחנן אמר: להביא חזירי אלכסנדריא לבבל. ושלשה היו באותה עצה שיצא מן המקום; הקב"ה – שלא יאמרו בזכות דניאל ניצלו. דניאל – חשש פן יקוים בו 'פסיליהם תשרפון באש' לפי שנבוכדנצר עשאו אלוה. ונבוכדנצר – שלא יאמרו שרף את אלהיו.

ג. יהושע הכהן הגדול הושלך לכבשן עם שני נביאי השקר אחאב בן קוליה צדקיה בן מעשיה. ואע"פ שניצל ממות בגדיו נשרפו, לפי שהיו עמו שני רשעים וניתנה רשות לאש לשלוט. ולכך נענש, לפי שהיו בניו נושאים נשים שאינן הגונות לכהונה ולא מיחה בהם.

ד. שם עולם אתן לו – דרשוהו על דניאל, שנקרא הספר על שמו.

דף צד

ר"א. א. מפני מה לא נעשה חזקיהו משיח?

ב. כיצד היתה מיתתם של סנחריב וחילותיו?

ג. מפני מה זכה אותו רשע להקרא 'אסנפר רבא ויקירא'?

ד. בשל איזה עוון עלה מלך אשור על ישראל?

ה. מפני מה ניצלה ירושלים?

א. ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח [וסנחריב גוג ומגוג], אך מפני קטרוגה של מדת הדין על שלא אמר שירה לפני הקב"ה על כל הנסים שנעשו לו, לכך לא נעשה משיח.

ב. לדברי רבי יוחנן, חילות סנחריב גופם נשרף תחת בגדיהם. ולרבי אלעזר, שריפת נשמה וגוף קיים (וע' שבת קיג: בשינוי).

ג. לכך זכה אותו רשע להקרא 'אסנפר רבא ויקירא', מפני שלא סיפר בגנותה של ארץ ישראל, שאמר ולקחת אתכם אל ארץ כארצכם ולא אמר שהיא עדיפה ממנה.

ד. מפני שהעם מאס במלכות בית דוד, ורצו ברצין ובבן רמליהו, לכך עלה מלך אשור על ישראל.

ה. לכך זכתה ירושלים לעשות להם נס כעוברי הים וכדורכי הירדן, להינצל מאשור, מפני ריבוי עסק התורה שפעל חזקיה המלך [שמנו של חזקיהו שהיה דולק בבתי כנסיות ובבתי מדרשות].

דף צה

ר"ב. א. על מה נענש דוד בכליון רוב זרעו?

ב. אלו שלשה אנשים קפצה להם הארץ, ומהו לשון 'קפצה'?

ג. כמה אנשים נשארו מכל מחנה סנחריב?